

SAŽETAK PRESUDE

NAGMETOV PROTIV RUSIJE OD 30. OŽUJKA 2017. GODINE ZAHTJEV BR. 35589/08

Ozbiljne povrede Konvencije opravdavaju dosuđivanje pravedne naknade i bez formalno podnesenog zahtjeva za naknadu

ČINJENICE

Dana 25. travnja 2006. godine, sin podnositelja zahtjeva sudjelovao je na javnom prosvjedu protiv lokalnih dužnosnika zbog korupcije. Vlasti su rastjerale okupljene uporabom vatrenog oružja. Podnositeljev sin preminuo je od ozljeda zadobivenih dimnom bombom. Istoga je dana otvorena istraga o ubojstvu i nezakonitom rukovanju vatrenim oružjem. U veljači 2007. godine istraga je obustavljena. U prosincu 2009. godine istraga je nastavljena, a zatim je ponovno obustavljena 16. siječnja 2010. godine. U veljači 2011. godine vršitelj dužnosti tužitelja utvrdio je da je odluka od 16. siječnja 2010. godine bila nezakonita i naložio je nastavak istrage. Istaknuo je da nisu poduzete sve mjere za utvrđivanje okolnosti zločina, prikupljanje dokaza ili identifikaciju puške koja je uzrokovala smrt žrtve. U travnju 2011. godine, istraga je ponovno obustavljena.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 2. (pravo na život), podnositelj zahtjeva prigovorio je da je njegov sin preminuo u okolnostima koje ukazuju na nezakonito i prekomjerno korištenje sile, te da nije provedena nikakva učinkovita istraga.

U presudi Vijeća, donesenoj 5. studenoga 2015. godine, Sud je jednoglasni utvrdio da je došlo do povrede članka 2. Konvencije temeljem njezinog materijalnog i procesnog aspekta. Na zahtjev Vlade predmet je podnesen na razmatranje Velikom vijeću.

OCJENA SUDA

Članak 2. (pravo na život)

U svojoj [presudi](#) od 5. studenoga 2015. godine, Sud je primijetio da je ruska Vlada priznala da je podnositeljev sin ubijen protivno zahtjevima članka 2. Konvencije. Štoviše, Vlada je izjavila da je bacanje dimne bombe izravno na osobu protivno i samom ruskom zakonu. Sud nije pronašao nikakav razlog da se ne složi s tom analizom. Nadalje, smatrao je da vlasti nisu poduzele sve razumne i provedive mjere kako bi identificirale počinitelja i utvrdile sve okolnosti predmeta.

Veliko vijeće potvrdilo je zaključke Vijeća i utvrdilo da je došlo do povrede članka 2. Konvencije temeljem njezinog materijalnog i postupovnog aspekta.

Pravedna naknada (članak 41.)

Vijeće je u svojoj presudi od 5. studenoga 2015. odlučilo dosuditi naknadu štete podnositelju, iako zahtjev za pravednu naknadu nije bio podnesen na propisani način. Opravdao je tu odluku pozivajući se na posebnu težinu povrede Konvencije, nepostojanje bilo kakve naknade na domaćoj razini te neizvjesnost izgleda za uspjeh u dobivanju odgovarajuće naknade na brz način nakon presude Suda. Stoga je smatrao prikladnim i nužnim dosuditi podnositelju zahtjeva iznos od 50.000 eura na ime nematerijalne štete.

Veliko vijeće je najprije primijetilo da je podnositelj zahtjeva u obrascu zahtjeva izjavio da želi ostvariti novčanu naknadu u vezi s povredama Konvencije, uključujući članak 2. U svjetlu općih načela i ustaljene prakse, Sud je naveo kako indikacija želje za eventualnom novčanom naknadom, izražena u početnoj fazi postupka pred Sudom, ne predstavljala „zahtjev” u smislu pravila 60. Poslovnika Suda tumačenog zajedno s pravilom 71. stavkom 1. u kontekstu ovoga predmeta.

Međutim, u članku 41. Konvencije nije navedeno da je postojanje zahtjeva preduvjet da Sud izvrši svoje diskrecijske ovlasti. Dosadašnja prevladavajuća praksa Suda obično je bila da ispituje samo zahtjeve za pravednu naknadu koji su mu stvarno podneseni, te ne bi na vlastitu inicijativu razmatrao je li podnositelj zahtjeva pretrpio štetu. Tek u nekoliko rijetkih slučajeva, ocijenio je potrebnim dodijeliti novčanu naknadu za neimovinsku štetu, čak i kada takav zahtjev nije bio podnesen ili ako se radilo o zakašnjelom zahtjevu. U ostalim je slučajevima Sud smatrao da utvrđivanje povrede predstavlja dovoljnu zadovoljštinu.

Razmatrajući svoju dosadašnju praksu, Sud je naglasio da se, osobito u pogledu pravedne naknade za neimovinsku štetu, vodio načelom pravičnosti. To je uključivalo određenu fleksibilnost i objektivno razmatranje onoga što je bilo pravično, pošteno i razumno u svim okolnostima predmeta. Sud je ponovio da mu je članak 41. povjerio nadležnost da dosudi pravednu naknadu te da mu je dao diskrecijske ovlasti prilikom odlučivanja o tom pitanju „ako je potrebno”. Temeljem tih diskrecijskih ovlasti, može odlučiti da će dosuditi ili odbiti zahtjev za novčanu naknadu. Podnositelj zahtjeva i njegov zastupnik moraju poštovati formalne i materijalne uvjete propisane Poslovníkom odnosu za podnošenje zahtjeva za pravičnu naknadu, a nepoštivanje tih pravila ići će na štetu podnositelja zahtjeva.

Međutim, Sud smatra da ga, iako obično nije na vlastitu inicijativu razmatrao pitanje pravedne naknade, ni Konvencija niti njezini Protokoli ne sprječavaju da izvršava svoje diskrecijske ovlasti temeljem članka 41. Sud je ovlašten dosuditi pravednu naknadu na ime nematerijalne štete nastale u iznimnim okolnostima određenog predmeta, iako zahtjev nije propisno podnesen u skladu s Poslovníkom Suda.

Ako Sud odluči razmotriti mogućnost dosuđivanja pravedne naknade na ime nematerijalne štete iako zahtjev za takvu naknadu nije propisno podnesen, najprije mora utvrditi jesu li ispunjeni brojni preduvjeti. Sud stoga posebnu važnost pridaje indikacijama koje nedvosmisleno pokazuju da je podnositelj zahtjeva izrazio želju za dobivanjem novčane naknade pored priznanja povrede Konvencije. Nadalje, potrebno je utvrditi postoji li uzročna veza između povrede Konvencije i nematerijalne štete koja proizlazi iz povrede Konvencije.

Sud zatim mora ispitati postoje li uvjerljivi razlozi koji idu u prilog dosuđivanju naknade, unatoč tome što podnositelj zahtjeva nije podnio zahtjev za pravičnu naknadu u skladu s pravilom 60. Poslovnika Suda. Uz to, mora utvrditi postoje li razumni izgledi za dobivanje odgovarajuće „zadovoljštine”, u smislu članka 41. Konvencije, na domaćoj razini.

U ovom je predmetu Sud smatrao da je podnositelj pretrpio nematerijalnu štetu proizišlu iz povrede članka 2. Konvencije i da postoji uzročna veza između povrede i štete. Riječ je o šteti zbog moralne patnje i stresa koji je pretrpio zbog nezakonite i neopravdane smrtonosne uporabe vatrenog oružja protiv njegova sina i nepotpune istrage o tom slučaju.

Iako je podnositelj u zahtjevu nedvosmisleno naveo kako je želio, te i dalje želi dobiti novčanu naknadu, njegov zastupnik nije podnio zahtjev za pravednu naknadu u postupku pred Vijećem. Međutim, u konkretnim okolnostima ovoga predmeta, Sud nije bio sklon zaključiti da podnositelj treba snositi štetne posljedice takvog propusta svojeg zastupnika.

Potvrdivši ocjenu Vijeća, Veliko vijeće je zaključilo da su u predmetu utvrđene osobito teške povrede Konvencije. Utvrđenje povrede materijalnog i postupovnog aspekta članka 2. u ovome predmetu samo po sebi ne predstavlja dovoljnu zadovoljštinu. Težina i utjecaj tih povreda i cjelokupan kontekst u kojem je došlo do povrede, osobito dugotrajna i manjkava istraga smrti koju su prouzročile državne vlasti, govori u prilog dosuđivanju pravedne naknade.

Sud je također utvrdio da podnositelj nije imao na raspolaganju domaća pravna sredstva koja su nudila razumne izgleda za dobivanje odštete, osobito pravna sredstva koja je mogao koristiti nakon donošenja presude Suda kojom se utvrđuje povreda Konvencije, za potraživanje novčane naknade.

Sud je stoga utvrdio da su u ovom predmetu postojale iznimne okolnosti koje su zahtijevale dosuđivanje pravedne naknade na ime neimovinske štete, bez obzira na nepostojanje pravilno podnesenog zahtjeva.

PRAVEDNA NAKNADA

50.000 eura na ime nematerijalne štete

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.